

Nuummi Imarsiornermik Ilinniarfimmur ininik attartuinnarani, Namminersorlutik Oqartussat tassunga illussamik sanatitsigunik, piginnittuugunillu siunissamut ungasinnerusumut naleqqunnerussanersoq pillugu nassuiaasiornissaannik, Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. Attartuinnarnermut nallersuullugu piginnittuunermi aningaasatigut, allaffissornikkullu kingunissaannik nassuiaat misissueqqissaarnertaqassaaq.
(Inatsisartunut ilaasortaq Bo Martinsen, Demokraatit)

Siullermeerneqarnera

Naleqqamiit Demokraatineersup Inatsisartunut ilaasortap Bo Martinsenip siunnersuutaanut qajaffigaarput imatullu siunnersuut Naleqqamiit oqaaseqaateqarfigissavarput.

Imarsiornermik ilinniarfiit pillugit illuit sinaakkusersuutillu kisimik pineqanngillat. Kalaallit Nunaata siunissaa, inuussutissarsiutitta pingaarnersaat inuillu ineriartornermik ingerlatitseqqittussaasut pineqarput.

Naleqqamiit ukiuni arlalinni ersarissumik politikikkut anguniagaqartuarnikuuvugut: Kissaatigaarput Kalaallit Nunaata pisuussutai amerlanerusunik suliffissaqartitsissasut, piginnaangorsaassasut ineriartortitsilissasullu. Taamatullu imarsiortortagut ilinniartitaanikkut atugaatigullu pitsanngorsaassasugut.

Aalisarnek, imarsiornek immamiillu inuussutissarsiutit inuussutigiinnarnagit pingaartitaraagut aammalu ilaqutariippasuit, nunaqarfiit illoqarfiillu aningaasaqarneratalu ilarujussua taakkununga tunngapput aallaaveqarlutillu, taamaammat inuusaatitsinnut ilaapput aammalu sulii annertunerusumik inerisaaffigisariaqarlunnaripput Naleqqamiit isumaqarfigaarput.

Kalaallit Nunaanni imarsiornermik ilinniarfiit pingaaruteqarput. Annertunerusumik inerisaaffigisariaqarlunnakkatta pingaarnarit ilagaat. Aningaarsarsiornerinnaagani amerlasoorpassuarnut inuusaaseruvoq ineriartortittariaqarlunnartoq.

Imarsiornek, aalisarnek imarsiornermullu attuumassuteqartut inuiaqatigiinnut aningaasaqarnitsinnullu tunngaviupput pingaarutillit¹. Tamannalu pillugu anguniaqarnerusariaqarnerput pillugu Naleqqamiit siunnersuuterpassuarnik qaqileriuartarpugut timitalersueqataarusulluta.

¹ Siunnersuutaasartut Naleqqamiit qaqilerneqartarsimasut aaneqarsinnaapput.

Taamaattumik Imarsionermik Ilinniarfiup pitsaasunik, nutaalianik naleqquttunillu avatangiiseqarnissaa soorunami qulakkeertariaqarparput.

Naleqqamiit isumaqarpugut tamanna sivisuallaamik sumiginnarneqarsimasoq, aamma maannakkut iliuuseqarfigineqartariaqartut, ilisimasanik peqareerpugut misissueqqinissaq pinnagu kinguarsaaqqigata qanoq iliuusissamik pilersaarusiortariaqarneq piffissanngorpoq.

Misissuisaangaaratta Kiisa nalunaarusionermut misissuinernullu Naalackersuisoqarnissaq eqqunneqalerunarporduunniit - nalunaarusiortitsinerit, misissuinerit, misissueqqissaartitsinerit ilami tulleriaaginnavig ingerlanneqalersut taamak amerlatigisut. Taamaattumik aperisariaqarpugut: Qanoq akulikitsigisumik misissueqqissaartariaqarpugut? Sooruna aliangernaveersaartuaannaleqqasugut.

Naalackersuisut akissutaanni ersarilluinnartumik paasitinneqarpugut maannakkut atukkat naammanngitsut. Inissat amigaataapput. Init assigiinngitsut arlallit attartorneqarput. Attartorneq piffissaligaavoq, aamma Naalackersuisut namminneq nalilerpaat siunissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu Namminersorlutik Oqartussanit Imarsionermik Ilinniarfimmik nammineq peqarutta pitsaanerpaassasoq².

Tamakku tamaasa ilisimareerlugit taava suna misissortariaqarparput? Naleqqamiit ernumassuteqarpugut kinguarsaaqqiinnerinnaassasoq tassalu takujualeratsigu: Paasissutissanik katersuilluta misissuisarpugut, kingorna taava aamma misissueqqissaqqissaartarpugut. Iliuuseqaaqqigatalu kiviinnartarlutik annertunerusumik misissuinerpassuit akisoqisut atorineqaratilluunniit.

Naleqqami ilisimasat, misissueqqissaarnerit aalajangiinernullu tunngavissat eqqortut akerlerinngilarput. Misissueqqissaarnerilli politikkikkut siulersuinerit taartaaginnartarnissaat akerleraarput.

Piffissap ilaani imminut ima aperisariaqarpugut:

Misissueqqissaartuassaagut - imaluunniit anguniagaqartariaqarpugut?

- Nalunngilarput inissaqarniarneq ajornartorsiutaasoq.
- Ineriartornissaq pisariaqartooq nalunngilarput, imarsionermi amerlanerusut ilinniagaqalernissaat angusaqarfigisariaqarparput.
- Nalunngereerparput suliffiit qaffasinnerusumik ilinniagaqarsimasunik pisariaqartitsisut.
- Aamma nalunngilarput Imarsionermik Ilinniarfiup siulersuisuisa kissaatigisatik isumassarsiatillu saqqummiutereersimagaat.³

taamatuttaaq siunnersuut tamanna Inatsisartuni sionatigut oqaluuserineqareernikuuvoq⁴ utikaajaaginnarlugu piviusunngortinnaveersaaginnarsinnaanngilarput pingaarnersuernermit

² oplysninger om lejemål og Naalackersuisuts vurdering.

³ Samme kilde – omtale af bestyrelsens idéoplæg.

⁴ EM2024/55 – Naalackersuisuts behandling af søfartsuddannelser

siulliussassat ilagiuarnikuusaat kingulliuttuarsinnaanngilarput ilami imammiit inuuniuteqartuuvugut pitsaasumik tamanna sinaakkusertariaqarluinnarparput.

Naalackersuisut siunnersuummullu saqqummiussisoq ima Naleqqamiit toqqaannartumik aperisariaqarpagut:

Iliuseqarnissamut misissuinerit qassit pisariaqartinneqarpat? Imaluunniit timitaliinissamut iliuusissamik pilersaarusiornissaq piffissanngortoq pillugu Naleqqamiit oqariatornerput isumatigaasiuuk?

Naleqqamiit isumaqarpugut iliuuserineqartussaq tulliuuttoq tassaasussaangilaq aammarluta pappiaqqamut allattuinerinnaq.

Siunissami qanoq ingerlaqqinnissaq aalajangertariaqarpoq erseqqissunillu anguniagalimmik.

- Ukiut tallimat qaangiuppata Kalaallit Nunaanni imarsiornermik ilinniarfiit qanoq issappat?
- Ukiut qulit qaangiuppata qanoq inissimarusupugut?
- Umiarsuit naalagaat, maskiinalerisut, immakut ilisimasallit aqutsisullu qassit ilinniartikkusuppagut?
- Suliffiit amerlanerusut ilisimasallu amerlanerusut Kalaallit Nunaanniiginnarnissaat qanoq qulakkeersinnaavarput?

Ukiuni amerlavallaani tamatuma anguniagaasup oqaasiinnarmik ingerlanneqarnera naammaleqaaq qanoq iliuuseqarfigalugu siunnerfeqartariaqarluinnarneq Naleqqamiit peqataaffigissavarput.

Iliuseqarnaveersarnerput naammalerpoq, Umiarsuup ajornartorsiulernissaa ajornartorsiorneralu nalunngikkaanni, immap assinga alla nutaaq pisiarissallugu iluaqutaanaviangilaq. Naalackersuisut akisussaaffik tigusariaqalerpaat iliuuseqarnissamut ilami Naalackersuinikkut aqutsineq tigoriarlugu umiarsuaq aqusinnaajunnaarlugu naleraarussimagaanni oqaannartoqarsinnaanngilaq malissiorneq annertuallaartoq allat malissiortitsineriat annertuallaartoq qartsorsiillugu misissuisoqaqqaartariaqartoq qatsorsiisoqaqqaartariaqartorlu.

Ingerlaarfissaq ersarinnerusariaqarpoq, ilami ingerlavissaq siunnerfeqanngippat aqqutissiorneqarneqarani assigiinnarpaa umiarsuaq aquttoqarani naalagaqaraniluunniit ingerlaniarsarisoq.

Ersarissumik siunnerfeqartumik ingerlasoqassappat imaq aalagaluarpalluunniit sapiissuseqarluni siuuttuullunilu aqutsisoqartariaqarpoq.

Imarsiornermik pitsaanerusumik siunnerfeqarnissarput ilinniarfik illu kiap pigineraa kisiat eqqartugassaangitsoq Naleqqamiit isumaqarpugut.

Toqqammavianiit ingerlanneqartumik Ilinniartitaanikkut Kalaallit Nunaanni imarsiorneq inuussutissarsiutit pingaarnersaat qanoq ineriartortissanerippat pilersaaruteqarfigisariaqarparput ilaatigut meeqqat atuarfianniit siunnerfeqartumik ingerlallugu.

Tamanna aamma Naleqqamiit nutaajunngilaq.⁵

Siusinnerusukkut ilinniartitaanermut tunngasut samminikuuagut, aalisarnermilu ilinniakkat imarsiornermillu piginnaasanik nukittorsaaniarluta siunnersuuteqartuarpugut ilaatigut. UPA2026/100-mi siunnersuutigaarput meeqqat atuarfianni klassini angajullerni siunnersuinerup nukittorsarnissaa, aalisarnermik ilinniakkanut ilinniarusuttunik amerlanerusunik pissarsinissaq siunertarlugu aamma Kalaallit Nunaanni imarsiornermik piginnaasaqarneq nukittorsarniarlugu.

Siunnersuutitsinnut immikkoortoq 75-imut atatillugu Naleqqamiit misissuisoqaqqinnissaa kissaatiginngilarput. Aaqqiissutissat iliuusiillu piviusut kissaatigaagut. Ilinniartitaaneq Kalaallit Nunaata pisariaqartitaanut naleqqussaasoq kissaatigaarput - ilaatigut aalisarnerq, aningaasaqarneq, takornariaqarneq siunissamilu inuussutissarsiornerit sammillugit.⁶ Tupigusuutigeqisatsinnillu siunnersuutip taassuma Naalakkersuisoqatigiit Avannaani taamaatut ilinniarfeqalernissamik siunnersuuterput soqtigittaalluinnarlutik tunuartiinnavillugu peerpaat assullu tamanna suliaq annertoq ingerlasimasatsinnut ataatsimiititaliami aporfilersorneqaannarani Avannaata kommunia peqataarusulluni iliuuseqarusulluni suleqataasoq aningaasaleeqataasajoortorlu millionerpassuarnik soqtiginngilluinnarlugu iliorfigineqarnera politikikkut torrallaanerunngilluinnarpoq assullu uggornarluninartuulluni.

Taamaattumik oqallinneq manna uagutsinnut nutaajunngilaq. Naleqqamiit siviluunermik sulissutigisimavarput sulisutta amerlanersaasa ilinniagaqarnissaat piginnaasallu ineriartortitatta aamma Kalaallit Nunaanni atorineqartarnissaat.⁷ Kalaallit Nunatsinniittut inuit pisuussutitta pingaarnersaat periarfissaqarnerulernissaat oqaasiinnaanngitsumik aqqutissiorlugillu anguniaqarfiginissaanut iliuuseqalertariaqartugut Naleqqamiit isumaqarpguut.

Naleqqamiit illut init kisimik pineqanngillat. Inuit pineqarput, piginnaasat pineqarput, Kalaallit Nunaatalu siunissaa pineqarpoq.

Kalaallit Nunaatalu pisariaqartippaa aquut tiguneqassasoq - pappialat amerliartortillugit suliuinnaarluta timitalersuiniarta siunnerfeqarniarta, siunissamulli inuusuttut nunap inuisa ineriartornissamat pisassaritaminnik namminneq pilersitsinissaannut periarfissinneqartut tungaanut ingerlaniarluta. Siunnerfeqarniata tamanna aamma suliffeqarfiussuatta umiarsuillu nunap inuinik aquunneqalernissaanik tiguneqarnissaanut pisariaqartinneqarput.

Misissueqqittaarnerit naaggaarpagut iliuuseqarnissaq angerparput
Namminersortortagut taperserpagut nunap inui taperserpagut pisortat ingerlatsinerat
namminersortunit tiguneqarnissaat tapersersorparput nammisortut pilliutiginigat

⁵ Jens NapätôK', Naleraq – FM2026/100: forslag om styrket vejledning i folkeskolens ældste klasstrin med henblik på øget rekruttering til fiskeriuddannelser og maritime kompetencer

⁶ Jens NapätôK', Naleraq – Forslag nr. 75: konkrete løsninger og uddannelser tilpasset Grønlands behov, herunder fiskeri, økonomi, turisme og fremtidige erhverv.

⁷ Tidligere Naleraq-arbejde vedrørende uddannelse, maritime kompetencer og udvikling af egne kompetencer.

taamaamat siunnerfeqarnissaq pitsaasoq taperserlutigu taamatut Naleqqamiit
oqaaseqaateqarpugut.